

MA

2.3.2026

Oikeusministeriö
Hallitusneuvos Satu-Maaria Natunen

Viite Lausuntopyyntö diaarinumero: VN/9765/2025

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoelimitystä annettujen direktiivien täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Yleiset huomiot esityksestä

Ehdotetuilla muutoksilla pantaisiin täytäntöön Euroopan unionin neuvoston 7.5.2024 ja Euroopan parlamentin ja neuvoston 14.5.2024 antamat yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoelimiä koskevat direktiivit (EU) 2024/1499 ja (EU) 2024/1500. Direktiiveillä on vahvistettu yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoelinten toimintaa koskevat vähimmäisvaatimukset.

Esityksen mukaan tuomioistuimille säädettäisiin velvollisuus kuulla tasa-arvovaltuutettua naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain soveltamista koskevissa asioissa. Hyvityksen vaatimisen määräaika säädettäisiin keskeytyväksi sovintomenettelyn ajaksi. Lisäksi säädöksiin otettaisiin säännökset valtuutettujen toimistojen sisäisestä organisoitumisesta, valtuutettujen julkaisemien kertomusten sisällöstä sekä siitä, mitä tietoja syrjintää epäilevälle tulee yhteydenoton alussa kertoa.

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan henkilöstöä koskeva nimittämistoimivalta esitetään siirrettäväksi pois oikeusministeriöltä. Yhdenvertaisuusvaltuutetulle ja tasa-arvovaltuutetulle säädettäisiin velvollisuus ilmoittaa sidonnaisuuksistaan. Yhdenvertaisuuslakia ehdotetaan muutettavaksi niin, että määräaika vaatia hyvitystä ja syrjivien ehtojen mitättömäksi julistamista käräjäoikeudessa keskeytyisi, kunnes yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan asiassa antama ratkaisu on lainvoimainen. Lautakunnalla ei kuitenkaan ole toimivaltaa valvoa yhdenvertaisuuslain noudattamista työelämässä, eikä toimivallan laajennusta tässä esitysluonnoksessa ehdoteta.

MA

2.3.2026

Direktiivien tavoitteena on vahvistaa Euroopan unionin jäsenvaltioissa toimivien kansallisten yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoelinten itsenäisyyttä ja riippumattomuutta sekä mahdollisuuksia toimia yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi ja kaikenlaisen syrjinnän torjumiseksi.

STTK pitää direktiivien tavoitteita ja esitettyjä lainsäädäntömuutoksia kannatettavina.

Direktiivien kansallisen toimeenpanon yhteydessä tulisi myös arvioida erityisvaltuutettujen toimintaedellytyksiä siitä näkökulmasta, onko resurssointi järkevässä suhteessa valvontavelvollisuuksiin nähden ja valvonnan tehokkuus yhdenmukaisesti järjestettyä.

Huomiot oikeudenkäyntiin liittyvistä ehdotuksista: a) hyvityskanteen määräajan keskeytyminen valtuutetun johtaman sovintomenettelyn ajaksi sekä yhdenvertaisuuslain mukaisissa asioissa lautakunnan ratkaisun lainvoimaiseksi tuloon asti ja b) tasa-arvovaltuutetun oikeus tulla kuulluksi tuomioistuimessa tasa-arvolain soveltamista koskevissa asioissa

Kanneajan keskeyttäminen

Esityksessä ehdotetaan yhdenvertaisuuslakia täsmennettäväksi siten, että hyvityksen vaatimisen määräaika ei alkaisi kulua heti mahdollisen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan käsittelyn jälkeen, vaan vasta kun lautakunnan asiassa antama ratkaisu on saanut lainvoiman. Lisäksi hyvityskanteen määräaika keskeytyisi valtuutetun johtaman sovintomenettelyn ajaksi.

STTK pitää esityksiä kannatettavana.

Tasa-arvovaltuutetun kuuleminen tuomioistuimessa

Hallituksen esityksen luonnoksessa esitetään tasa-arvolakiin uutta säännöstä, jossa tuomioistuimelle säädettäisiin velvollisuus antaa tasa-arvovaltuutetulle mahdollisuus tulla kuulluksi tuomioistuimen käsiteltävänä olevassa, tasa-arvolakia koskevassa asiassa. Esitys lisää tuomioistuinten käytettävissä olevaa asiantuntemusta, tukee lain yhdenmukaista soveltamista ja parantaa syrjintää kokeneen oikeussuojaa.

STTK pitää esitystä kannatettavana. Jatkovalmistelussa tulisi lisäksi arvioida, voidaanko tasa-arvolain ja yhdenvertaisuuslain säännöksiä yhdenmukaistaa, jotta eri syrjintäperusteiden valvonta olisi yhtä tehokasta.

Erityisesti moniperusteisen ja risteävän syrjinnän valvontaa koskevaa sääntelyä on arvioitava ja mahdollisuuksien mukaan yhdenmukaistettava tehokkaan valvonnan turvaamiseksi.

MA

2.3.2026

Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoelinten riippumattomuus ja siihen liittyvät muutosehdotukset: lautakunnan henkilöstön nimittämistoimivalta ja valtuutettujen sidonnaisuusilmoitukset

Esityksen mukaan valtioneuvosto nimittäisi yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunnan pääsihteerin ja yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta nimittäisi lautakunnan muun henkilöstön lautakunnan työjärjestyksen mukaisesti. STTK pitää esitystä kannatettavana.

STTK yhtyy esitysluonnoksessa esitettyyn kantaan siitä, että velvollisuus antaa valtion virkamieslain mukainen selvitys sidonnaisuuksistaan oikeusministeriölle tukee valtuutettujen esteettömyyden varmistamista, edistää toiminnan avoimuutta ja parantaa läpinäkyvyyttä.

Yhdenvertaisuusvaltuutetun ja tasa-arvovaltuutetun työn järjestämiseen liittyvät asiat: toimivallan delegointimahdollisuus, toimiston sisäinen organisointi, kertomusten sisältö, syrjintää epäilevälle annettavat tiedot

Direktiivin mukaan tasa-arvoelinten on voitava käyttää toimivaltuuksiaan itsenäisesti ja tarvittaessa toisistaan riippumatta. Lisäksi valtuutettujen on järjestettävä toimistonsa sisäinen toiminta siten, että eri tehtävät voidaan toteuttaa organisatorisesti selkeästi ja riippumattomasti.

STTK pitää esityksiä kannatettavina.

Direktiivien 4 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on kansallisten talousarviomenettelyidensä mukaisesti varmistettava, että kullakin yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoelimellä on käytettävissään tarvittavat henkilöstö-, tekniset ja taloudelliset resurssit direktiivien kattamilla aloilla. On tärkeää, että molemmille erityisvaltuutetuille turvataan riittävät resurssit valvontatehtävien hoitamiseen.

Huomiot yhdenvertaisuus- ja tasa-arvoelimistä annettujen direktiivien sellaisista säännöksistä, joiden ei esitysluonnoksessa ole katsottu edellyttävän lainsäädäntömuutoksia

-

Huomiot ehdotusten vaikutuksista**Muut huomiot**

Lisätietoja

Minna Ahtiainen, johtaja
Minna.ahtiainen@sttk.fi